Preek over Mt. 22: 1-14 en Jesaja 25:1-6
Grote of Sint Janskerk Schiedam, zondag 11 oktober 2026
Lege dia
Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Kun je een volk aanrekenen wat de leiders van dat volk verkeerd doen?
Is het terecht dat we steeds negatiever denken over Amerikanen omdat Trump zijn macht misbruikt?
Kunnen we Joodse mensen verantwoordelijk houden voor de genocide op Palestijnen door de regering Netanjahu?

De gelijkenis van het koninklijk bruiloftsmaal roept deze vraag op. Want Jezus vertelt deze gelijkenis met het oog op de Joodse leiders van zijn dagen, de farizeeën en schriftgeleerden. Hij weet dat ze hem gevangen willen nemen en ter dood brengen. Maar betekent dit dat alle Joden verantwoordelijk zijn voor zijn dood?

Het lijkt er soms wel op bij Matteüs. Maar als we de gelijkenis van deze zondag goed lezen, zullen we zien dat alle mensen zonder uitzondering persoonlijk worden uitgenodigd voor de bruiloft. En dat iedereen zelf de gevolgen en de verantwoordelijkheid draagt voor zijn antwoord op de uitnodiging.

Zoals zo vaak gaat het in deze gelijkenis over het koninkrijk van de hemel. Over deze wereld zoals die bedoeld is, waar het heen moet met ons, wat er moet gebeuren om deze aarde tot bloei te brengen, om de hemel op aarde te realiseren.
Afbeelding Hanneke (tent met bruidspaar)
Daarbij gebruikt Jezus woorden uit de Joodse Bijbel met een speciale betekenis. Zijn publiek kent die woorden uit de psalmen en de profeten en daarom begrijpen ze meteen wat Jezus bedoelt als hij zegt:
Het is met het koninkrijk van de hemel als met een koning die een bruiloftsfeest gaf voor zijn zoon.

God is Koning, zingen de psalmen, en met de zoon wordt Jezus zelf bedoeld. De bruiloft, die staat voor het verbond tussen God en zijn volk. Het gaat in alles om de liefde van de Vader voor de zoon, en van de bruidegom voor de bruid. Het is een wederzijds verbond van liefde en trouw..
Dia Hanneke weg,
lege dia

De koning stuurt zijn dienaren er op uit om gasten uit te nodigen, Maar helaas, ze komen niet. Talloze malen zond God profeten en priesters om het volk Israël bij het verbond te bepalen, maar de mensen luisterden niet. Ze hadden wel wat belangrijkers te doen en dan luisteren naar die lastige profeten, ze gunden zich geen tijd om ook nog te zorgen voor armen en vreemdelingen.

Er volgde een tweede uitnodiging, met meer details: Het wordt echt een geweldig feest, met een overvloedige maaltijd, alles staat klaar! Kom naar de bruiloft. Vier de liefde!
Maar de genodigden kwamen nog steeds niet, ze hadden allerlei smoesjes: druk, druk druk, werk werk werk, geld geld geld.
Afbeelding Marga (mannen met knuppels)

Maar sommigen werden agressief en sloegen op de dienaren in, mishandelden en doodden hen. En wie goed luistert hoort hier al de klaagzang die Jezus later aanheft: Jeruzalem Jeruzalem dat de profeten doodt en stenigt wie tot u gezonden zijn. Jezus, de koningszoon die door het volk voor een profeet wordt gehouden, weet dat ook hij hetzelfde lot zal ondergaan, dat de Joodse leiders hem zullen doden.

Dan wordt de koning verschrikkelijk boos en stuurt zijn soldaten er op af om de moordenaars te straffen en hun stad te verbranden. De stad van vrede, de veilige plaats om te schuilen tegen vijanden kan geen stand houden als er moordenaars en geweldplegers wonen. Als Matteús zijn evangelie schrijft, rond het jaar 80, is de stad Jeruzalem met tempel en al door de Romeinen verwoest. En net als de profeten van Israël ziet hij dit als een straf van God voor de ontrouw en ongehoorzaamheid van de mensen.
Afbeelding Marga weg
Lege dia

De toorn of woede van de Eeuwige, je zou het ook liefdesverdriet kunnen noemen, omdat het feest van de mens in de schepping in het water dreigt te vallen.
Waarom komen ze niet en worden zelfs agressief als ik probeer ze te bevrijden van hun hebzucht en zelfoverschatting? Als ik ze rust en vreugde aanbiedt.
Dan zegt hij tegen zijn dienaren: Ga naar de hoeken van de straten en nodig iedereen uit die je tegenkomt. Hier hoor je de kern van het evangelie, de universele boodschap die Israëls profeten al eeuwen hebben verkondigd en die door Jezus wordt herhaald: het verbond van God met de mensen is niet alleen voor Israël. Nee, Israël is uitgekozen om een licht voor de volken te zijn, om het goede voorbeeld te geven. Alle volken zijn welkom op de bruiloft, op de berg Sion in de stad Jeruzalem.

God wil dat de volken in vrede leven, dat mensen het leven vieren, als een geschenk van de schepper. Hij heeft de mensen gemaakt om te genieten van zijn gaven, en om hem daarvoor te danken. Maar ook om die gaven te delen met anderen, ook met de mensen aan de andere kant van de grens. De grens tussen rijk en arm, goed en slecht, hier geboren of later gekomen. Die van over de grens zijn niet altijd van die brave jongens, maar de koning wil de zaal vol hebben. En wie zichzelf een beetje kent, weet dat ook hij of zij zelf niet altijd onberispelijk heeft geleefd. Maar het gaat op dit feest niet allereerst om jou, om je mislukking of succes, maar om de vreugde van de koning en om de toekomst, het geluk van zijn zoon. Het gaat er om dat je blij kunt zijn met het geluk van een ander.

Afbeelding Nicoline (Aquarel koninklijke feestzaal)

Jezus weet precies waar de leiders zich aan ergeren: dat hij omgaat met het schorriemorrie, dat hij telkens weer mensen uitnodigt in de feestzaal van het koninkrijk van God die dat in hun ogen niet waard zijn. En hij probeert hen met deze gelijkenis te laten zien dat God anders naar mensen kijkt. Dat God naar alle mensen kijkt als gasten die hij graag aan zijn tafel wil.

Het feest gaat beginnen, de koning komt de zaal binnen, eind goed, al goed, zou je denken. Feest gered, iedereen blij.
Maar nee, zo eenvoudig is het toch niet. Want van degenen die aan tafel plaats nemen wordt wel iets verwacht: je moet de mantel van gerechtigheid aantrekken. Ook dit is een bijbels beeld: je moet de jas van de 10 geboden aantrekken. En in de christelijke gemeente wordt dit het witte kleed van de doop, het schoongewassen kleed van het nieuwe begin, van genade, van vergeving die je ontvangt en aan elkaar geeft.

Als de koning iemand ziet die geen bruiloftskleren aan heeft, vraagt hij: vriend, waarom heb je het feestkleed niet aangetrokken?

Het blijft stil. De man heeft geen antwoord.

Afbeelding Wilma (muzikanten en man in donkere achtergrond)

Daarop laat de koning hem resoluut de feestzaal uitgooien. Weg met hem, in de buitenste duisternis, plaats van wroeging en spijt.

Wat een triest slot van een verhaal dat zo mooi begon.
Waarom aan het eind die buitenste duisternis?
Ook dit is een beeld uit de traditie van Israël. Op de dag van het oordeel spreekt God recht. Het is de uitdrukking van Israëls geloof dat onrecht dat door mensen is begaan nooit het laatste woord heeft. Dit is ook wat Jezus heeft gedragen op zijn lijdensweg; dat de weg van een rechtvaardig mens niet eindigt met de dood, maar dat God die zegent. Het is de droom van Jesaja: God eert de rechtvaardige en straft de geweldplegers. En dat niet alleen na de dood. Maar ook tijdens het leven voor de dood. Want wie geweld gebruikt, wie leeft ten koste van anderen, wie zich niet bekommert om het lot van zijn medemens, wie zich met niemand verbonden voelt, wie het te druk heeft om te genieten, die leeft ook voor de dood een armzalig bestaan, die mist veel van wat het leven mooi en goed maakt. Die is als dat eenzame kind op het mislukte kinderfeestje: kamer versierd, veel lekkers in huis, maar niemand die echt geïnteresseerd is in jou, niemand om het leven mee te delen.
Afbeelding Wilma weg,
Lege dia

Komen we nog even terug op de vraag van het begin:

Kun je een groep verantwoordelijk houden voor de daden van hun leiders? Betekent onze verbondenheid met Joodse mensen ook steun aan het beleid van de huidige regering? Ik kan op grond van het evangelie niet anders dan antwoorden met een duidelijk Nee.

Wij zijn als christenen met Israël verbonden omdat wij hun bijbel lezen, hun psalmen zingen, en één van hun profeten hebben ontmoet die voor ons de weg, de waarheid en het leven is geworden.

Maar ieder mens is uiteindelijk verantwoordelijk voor zijn eigen antwoord op de uitnodiging van de Koning met hoofdletter. Ook de mensen in de regering van Israël. Wie de mantel van gerechtigheid niet wil aantrekken wordt in de gelijkenis weggestuurd, die leeft buiten de gemeenschap in angst en eenzaamheid. Maar wie het bruiloftskleed wel aantrekt, wie de uitnodiging om te leven als een geschenk uit handen van de schepper aanneemt en zich verbindt met kwetsbare mensen die verlangen naar vriendschap en vreugde, die zal ten volle kunnen genieten van het feest van de schepper, van de maaltijd met de vruchten van de aarde, in vriendschap en vrede. Amen.